

Konsultacje panelowe MŚP przeprowadzone przez Enterprise Europe Network

Konsultacje w sprawie zasad i wytycznych dotyczących wymiany danych między przedsiębiorstwami (B2B)

Wstęp

Inicjatywa dotycząca jednolitego rynku cyfrowego ma na celu poprawę dostępności danych w gospodarce. Dotyczy to następujących rodzajów danych:

- danych będących w posiadaniu sektora publicznego („dane sektora publicznego”),
- danych uzyskanych w wyniku badań naukowych finansowanych ze środków publicznych oraz
- danych będących w posiadaniu przedsiębiorstw.

Większa dostępność danych mogłaby być korzystna dla MŚP, które zazwyczaj nie dysponują wystarczającymi środkami do samodzielnego gromadzenia danych.

Jednocześnie pojawienie się „inteligentnych” urządzeń podłączonych do internetu (internet rzeczy) stwarza nowe wyzwania dla zachowania tajemnicy handlowej, konkurencji i przypisywania wartości godziwej.

Wymiana danych biznesowych powinna opierać się przede wszystkim na swobodzie zawierania umów.

Komisja szczegółowo przeanalizowała te pojawiające się problemy prawne (zob. komunikaty COM(2017) 9 „Budowa europejskiej gospodarki opartej na danych” i COM(2018) 232 „W kierunku wspólnej europejskiej przestrzeni danych”). W wyniku tej analizy stwierdziła, co następuje:

- swoboda zawierania umów nadal stanowi podstawę wszystkich ustaleń dotyczących wykorzystania przedmiotów związanych z internetem rzeczy i danych wynikających z tych przedmiotów;
- udostępnianie danych powinno odbywać się na „rynkach danych”;

- przestrzeganie pewnych zasad byłoby konieczne w celu zapewnienia uczciwej konkurencji na tych rynkach, tj. zarówno w odniesieniu do przedmiotów związanych z internetem rzeczy, jak i produktów oraz usług opartych na wygenerowanych maszynowo danych nieosobowych wytworzonych przez te przedmioty.

Zasady te mają zastosowanie wyłącznie do danych nieosobowych, ponieważ ogólne rozporządzenie o ochronie danych oraz inne obowiązujące przepisy w wystarczającym stopniu regulują przetwarzanie danych osobowych.

Zgodnie z tymi zasadami przedsiębiorstwa są zobowiązane do zapewnienia w odpowiednich umowach:

- przejrzystości co do tego, kto może uzyskać dostęp do odpowiednich danych, oraz co do tego, do czego dane te są wykorzystywane;
- uznania w jak największym stopniu wartości wytworzonej przez każdą ze stron (poprzez gromadzenie danych, usługi oferowane na bazie danych itp.);
- gwarancji w celu ochrony tajemnic handlowych przedsiębiorstw i innych aktywów własności intelektualnej (takich jak przykładowo monitorowanie inteligentnych robotów produkcyjnych w celu zrozumienia praktyk produkcyjnych lub czasów postoju, co pozwala na spekulacje dotyczące wyników gospodarczych przedsiębiorstwa);
- niepodejmowania działań mających na celu zakłócenie konkurencji, a w szczególności mających na celu zmuszanie spółek do zawierania porozumień z jednym usługodawcą, np. ze względu na formaty danych lub podobne formy, które mogą być wykorzystywane przez inne podmioty tylko po poniesieniu dodatkowych kosztów.

W komunikacie „W kierunku wspólnej europejskiej przestrzeni danych” Komisja wskazuje, że zasady zostaną omówione z zainteresowanymi stronami i mogą zostać zmienione w oparciu o wyniki takich dyskusji. Komisja zachęca przemysł do opracowania kodeksów postępowania uzupełniających te zasady. Stwierdza również, że będzie nadal oceniać, czy zasady i ewentualne kodeksy postępowania okażą się wystarczające do utrzymania uczciwych i otwartych rynków, oraz że w razie potrzeby zareaguje na zaistniałą sytuację, podejmując odpowiednie działania.

CZĘŚĆ 0 –

Informacje o przedsiębiorstwie:

1. W jakim sektorze działalności gospodarczej działa Państwa przedsiębiorstwo?
 - a) rolnictwo, leśnictwo i rybactwo; przetwórstwo spożywcze, łańcuch dostaw żywności;
 - b) motoryzacja, w tym dostawcy, produkcja, sprzedaż detaliczna, usługi serwisowania i utrzymania oraz związane z tym usługi posprzedażne;

- c) artykuły gospodarstwa domowego, automatyka domowa, w tym dostawcy, produkcja, sprzedaż detaliczna, usługi serwisowania i utrzymania oraz związane z tym usługi posprzedażne;
- d) inna działalność produkcyjna, w tym dostawcy, produkcja, sprzedaż detaliczna, usługi serwisowania i utrzymania oraz związane z tym usługi posprzedażne;
- e) transport pasażerski (taksówki, autobusy, pociągi, samoloty, żegluga);
- f) logistyka;
- g) telekomunikacja, w tym dostawcy;
- h) sprzedaż detaliczna;
- i) media, działalność wydawnicza, usługi nadawcze i usługi pokrewne, w tym reklamy;
- j) opieka zdrowotna i usługi społeczne;
- k) finanse i ubezpieczenia (inne niż ubezpieczenia pojazdów);
- l) doradztwo prawne; badanie rynku;
- m) wytwarzanie lub przesył/dostarczanie energii elektrycznej, gazu, wody, pary wodnej i powietrza, w tym powiązane usługi w zakresie danych;
- n) inny sektor.

2. W jakim(-ich) kraju(-ach) prowadzona jest większa część Państwa działalności gospodarczej?

Austria

Belgia

Bułgaria

Chorwacja

Cypr

Czechy

Dania

Estonia

Finlandia

Francja

Niemcy

Grecja
Węgry
Irlandia
Włochy
Łotwa
Litwa
Luksemburg
Malta
Niderlandy
Polska
Portugalia
Rumunia
Republika Słowacka
Słowenia
Hiszpania
Szwecja
Zjednoczone Królestwo
inne

3. Jeżeli wybrali Państwo odpowiedź „inne”, proszę podać kraj(e), w którym(-ych) prowadzona jest większa część Państwa działalności gospodarczej

4. Jaka jest wielkość Państwa przedsiębiorstwa (liczba pracowników w przeliczeniu na ekwiwalenty pełnego czasu pracy)?

- a) mniej niż 10 pracowników (mikroprzedsiębiorstwo);
- b) 11–49 pracowników (małe przedsiębiorstwo);
- c) 50–249 pracowników (średnie przedsiębiorstwo);
- d) ponad 249 pracowników (duże przedsiębiorstwo).

CZĘŚĆ 1 – Stosowanie i generowanie danych nieosobowych w Państwa przedsiębiorstwie

5. Czy próbowali Państwo uzyskać dane będące w posiadaniu innego przedsiębiorstwa, np. w celu opracowania nowej usługi lub nowego produktu, bądź też usprawnienia procesów decyzyjnych lub produkcyjnych?

- Tak
- Nie

Jeżeli tak:

6. Czy napotkali Państwo trudności związane z uzyskaniem (prawa do użytkowania) danych od innego przedsiębiorstwa?

- Tak
- Nie

7. Czy byli Państwo narażeni na praktyki w zakresie dostępu do takich danych, które były Państwa zdaniem nieuczciwe lub niezasadnione (np. nieracjonalnie wysokie opłaty licencyjne lub nieprzewidziane rozwiązanie umowy)?

- Tak
- Nie

8. Jeżeli tak, to jaki był charakter takich trudności/praktyk? Proszę wyjaśnić:

Jeżeli nie:

9. Dlaczego Państwa przedsiębiorstwo nie korzysta z danych innych przedsiębiorstw? (można wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

- a) nie wykorzystujemy danych w naszym modelu biznesowym/opracowujemy wszystkie istotne dane we własnym zakresie;
- b) nie znamy żadnego przedsiębiorstwa, które miałyby odpowiednie dane;
- c) nie mamy niezbędnej wiedzy fachowej lub nie spełniamy wymagań technicznych koniecznych do analizowania danych;
- d) dane, których potrzebujemy, nie są udostępniane przez inne przedsiębiorstwa;
- e) opracowujemy dane we własnym zakresie;
- f) względy bezpieczeństwa dotyczące systemu danych lub systemu informatycznego;
- g) obawy co do odpowiedzialności wynikającej z wykorzystania uzyskanych danych;
- h) koszty (w tym koszty opracowania odpowiednich umów), których nie można odzyskać.

CZĘŚĆ 2 – Informacje zwrotne na temat uczciwych zasad dotyczących przedmiotów związanych z internetem rzeczy i danych nieosobowych wynikających z tych przedmiotów

Przedmiot związany z internetem rzeczy jest to urządzenie, które wysyła dane za pośrednictwem internetu, np. do producenta, w zamian za usługę lub inny rodzaj wynagrodzenia. W dokumencie z kwietnia 2018 r. Komisja opracowała następujące zasady i wezwała przedsiębiorstwa do zapewnienia w odpowiednich umowach:

- przejrzystości co do tego, kto może uzyskać dostęp do odpowiednich danych, oraz co do tego, do czego dane te są wykorzystywane;
- uznania w jak największym stopniu wartości wytworzonej przez każdą ze stron (poprzez gromadzenie danych, usługi oferowane na bazie danych itp.);
- gwarancji w celu ochrony tajemnic handlowych przedsiębiorstw i innych aktywów własności intelektualnej (takich jak przykładowo monitorowanie inteligentnych robotów produkcyjnych w celu zrozumienia praktyk produkcyjnych lub czasów postojów, co pozwala na spekulacje dotyczące wyników gospodarczych przedsiębiorstwa);
- niepodejmowania działań mających na celu zakłócenie konkurencji, a w szczególności mających na celu zmuszanie spółek do zawierania porozumień z jednym usługodawcą, np. ze względu na formaty danych lub podobne formy, które mogą być wykorzystywane przez inne podmioty tylko po poniesieniu dodatkowych kosztów.

10. Czy wykorzystują już Państwo lub planują Państwo wykorzystywać w najbliższej przyszłości urządzenie internetu rzeczy (np. robota przemysłowego)?

- Tak
- Nie

11. Czy zgadzają się Państwo, że przedmioty związane z internetem rzeczy i dane wynikające z tych przedmiotów stanowią nowe wyzwania dla uczciwości rynkowej?

- Tak
- Nie

12. Czy wyzwania te są obecnie dobrze uregulowane w prawie (np. w prawodawstwie w zakresie ochrony danych i tajemnicy handlowej, w prawie autorskim lub w prawie konkurencji)?

- Tak
- Nie

13. Czy zasady (wymienione powyżej) odnoszą się do wszystkich istotnych kwestii?

- Tak
- Nie

Jeżeli nie:

1. Jakie inne kwestie należy dodać? Proszę wyjaśnić:
2. Jak oceniają Państwo znaczenie każdej z tych zasad w praktyce przemysłowej?

	Bardzo ważne	Ma pewne znaczenie	Mniej ważne	Bez znaczenia
a) przejrzystość co do tego, kto może uzyskać dostęp do odpowiednich danych, oraz co do tego, do czego dane te są wykorzystywane;				
b) uznanie w jak największym stopniu wartości wytworzonej przez każdą ze stron;				
c) uwzględnienie gwarancji w celu ochrony tajemnic handlowych przedsiębiorstw;				
d) niepodejmowanie działań mających na celu zakłócenie konkurencji, a w szczególności mających na celu zmuszanie spółek do zawierania porozumień z jednym usługodawcą.				

3. W jakim stopniu, Państwa zdaniem, przedsiębiorstwa będą skłonne negocjować umowy na podstawie każdej z tych zasad oraz w wystarczającym zakresie utrzymywać uczciwe rynki dotyczące przedmiotów związanych z internetem rzeczy i danych wynikających z tych przedmiotów?

	W pełni wystarczający m stopniu	W umiarkowanie wystarczający m stopniu	W mało wystarczający m stopniu	W niewystarczający m stopniu
a) przejrzystość co do tego, kto może uzyskać dostęp do odpowiednich danych, oraz co do tego, do czego dane te są wykorzystywane ;				

b) uznanie w jak największym stopniu wartości wytworzonej przez każdą ze stron;				
c) uwzględnienie gwarancji w celu ochrony tajemnic handlowych przedsiębiorstw;				
d) niepodejmowanie działań mających na celu zakłócenie konkurencji, a w szczególności i mających na celu zmuszanie spółek do zawierania porozumień z jednym usługodawcą.				

CZĘŚĆ 3 – Wytyczne dotyczące wymiany danych między przedsiębiorstwami (B2B) oraz przyszłe centrum wsparcia

W dniu 25 kwietnia Komisja opublikowała również wytyczne na temat tego, w jaki sposób przedsiębiorstwa mogłyby wymieniać się większą ilością danych z innymi przedsiębiorstwami. Wytyczne te obejmują trzy części: niewyczerpujący wykaz mechanizmów wymiany danych, podstawowe modele biznesowe oraz wykaz elementów, które należy wziąć pod uwagę przy zawieraniu umów dotyczących danych.

4. Która z tych części wytycznych jest dla Państwa istotna?

- o A. elementy, które należy uwzględnić w negocjacjach umownych;
- o B. aspekty techniczne wymiany danych;
- o C. podstawowe modele biznesowe i przykłady najlepszych praktyk.

Oprócz wytycznych opublikowanych w dniu 25 kwietnia Komisja będzie finansować centrum wsparcia w zakresie wymiany danych. Centrum to będzie realizowało szereg zadań.

5. Jak oceniają Państwo znaczenie każdego z następujących zadań?

	Bardzo ważne	Ważne	Dość ważne	Mało ważne	Nieważne
dostarczanie przemysłowi przykładów najlepszych praktyk w zakresie wymiany danych;					
przedstawienie dokumentu referencyjnego dotyczącego prawa właściwego dla wymiany danych;					
przedstawienie modelu postanowień umownych opracowanych przez przemysł;					
opracowanie nowego modelu postanowień umownych, które dotyczą poszczególnych sektorów, łańcuchów wartości lub mają znaczenie międzysektorowe;					
opracowanie wytycznych dotyczących opracowywania interfejsów programowania aplikacji (ang. <i>Application Programming Interfaces</i> , API) i zarządzania interakcjami z użytkownikami tych API (w tym prace dotyczące modelu warunków korzystania z API [licencji API]);					
opracowanie wytycznych dotyczących sposobu gwarantowania bezpieczeństwa danych podczas wymiany danych z innymi podmiotami;					
opracowanie wytycznych dotyczących sposobów poprawy identyfikowalności wykorzystywania wymienionych już danych.					

6. Jakie inne dokumenty lub usługi byłyby dla Państwa przydatne?